

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kansalaisten energiayhteisöistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pauli Kiurun /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 398/2020 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, että Suomen uusi sähkömarkkinalaki mahdollistaa kansalaisten energiayhteisöt sekä sallii kiinteistörajat ylittävät yhteydet sekä jakelun EU:n sähködirektiivin mukaisesti ja

miten hallitus aikoo varmistaa, että kansallinen lainsäädäntö tunnistaa EU:n sähködirektiivin mahdollistamat kansalaisten energiayhteisöt?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sähkön sisämarkkinoita koskevista säännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 944/2019 asetetaan puitteen kansalaisten energiayhteisöiden toteuttamiselle jäsenmaissa. Direktiivissä kansalaisten energiayhteisöllä tarkoitetaan oikeushenkilöä,

a) joka perustuu vapaaehtoiseen ja avoimeen osallistumiseen ja jossa tosiasiallista määräysvaltaa käyttävät jäsenet tai osakkaat, jotka ovat luonnollisia henkilöitä, paikallisviranomaisia, kunnat mukaan lukien, tai pieniä yrityksiä;

b) jonka ensisijainen tarkoitus on tuottaa rahallisen voiton sijaan ympäristöön, talouteen tai sosiaaliseen yhteisöön liittyviä hyötyjä jäsenilleen tai osakkailleen tai alueille, joilla se toimii; ja

c) joka voi harjoittaa tuotantoa, mukaan lukien uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa tuotantoa, jakelua, toimitusta, kulutusta, aggregointia, energian varastointia, energiatehokkuuspalveluja tai sähköajoneuvojen latauspalveluja tai voi tarjota muita energiapalveluja jäsenilleen tai osakkailleen;

Direktiivin 16 artiklan ensimmäisessä kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on säädettävä kansalaisten energiayhteisöt mahdollistavasta sääntelykehyksestä, jolla varmistetaan, että

a) osallistuminen kansalaisten energiayhteisöön on avointa ja vapaaehtoista;

b) kansalaisten energiayhteisön jäsenet tai osakkaat ovat oikeutettuja lähtemään yhteisöstä,

c) kansalaisten energiayhteisön jäsenet tai osakkaat eivät menetä oikeuksiaan eivätkä vältty velvoitteiltaan kotitalousasiakkaina tai aktiivisina asiakkaina;

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 398/2020 vp

d) sääntelyviranomaisen arvioimaa oikeudenmukaista korvausta vastaan asiaankuuluvat jakeluverkonhaltijat tekevät yhteistyötä kansalaisten energiayhteisöjen kanssa helpottaakseen kansalaisten energiayhteisöjen sisäisiä sähkönsiirtoja;

e) kansalaisten energiayhteisöihin sovelletaan syrjimättömiä, oikeudenmukaisia, oikeasuhteisia ja avoimia menettelyjä ja maksuja, myös rekisteröinnin ja toimilupien osalta, ja niiltä peritään avoimia, syrjimättömiä ja kustannuksia vastaavia verkkomaksuja varmistaen, että ne osallistuvat asianmukaisella ja tasapainoisella tavalla järjestelmän kokonaiskustannusten jakoon.

16 artiklan toisessa kohdassa todetaan, että jäsenvaltiot voivat säätää kansalaisten energiayhteisöt mahdollistavassa sääntelykehyksessä, että

a) osallistuminen kansalaisten energiayhteisöihin on avointa yli rajojen;

b) kansalaisten energiayhteisöillä on oikeus omistaa, perustaa, ostaa tai vuokrata jakeluverkkoja ja hallinnoida niitä itsenäisesti;

c) kansalaisten energiayhteisöihin sovelletaan suljetuille jakeluverkoille säädettyjä vapautuksia.

16 artiklan neljäs kohta täsmentää vielä menettelyitä, mikäli jäsenvaltio aikoo sallia jakeluverkkojen omistamisen kansalaisten energiayhteisöille. Tällöin yhteisöitä tulisi koskea kaikki jakeluverkkojakin koskeva lainsäädäntö.

Direktiivi tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 31.12.2020.

Työ ja elinkeinoministeriö on valmistellut energiayhteisöiden toimeenpanoa muun muassa kaksivuotisessa Älyverkkotyöryhmässä, joka antoi mietintönsä vuoden 2018 lopulla. Älyverkkotyöryhmä määritteli kolme erilaista energiayhteisöä: kiinteistön sisäisen energiayhteisön, kiinteistön rajat ylittävän energiayhteisön ja hajautetun energiayhteisön. Lähtökohtana Älyverkkotyöryhmän mietinnössä oli, että jakeluverkkotoiminta säilyisi edelleen luvanvaraisena toimintana. Älyverkkotyöryhmän mietinnön pohjalta työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut tarvittavat asetusmuutokset kiinteistön sisäisen energiayhteisön toteuttamiseksi. Muutosehdotukset ovat olleet lausunnoilla ja muutokset on tarkoitettu saattaa voimaan valtioneuvoston asetuksella mahdollisimman pian. Lisäksi ministeriö on valmistelemassa kiinteistön rajat ylittävän energiayhteisön mahdollistavaa sääntelyä. Tämä sääntely on tarkoitettu antaa eduskunnan käsiteltäväksi yhdessä muun sähkömarkkinadirektiivin toimeenpanon yhteydessä syksyn 2020 aikana sähkömarkkinalakia koskevassa hallituksen esityksessä. Näiden muutosten jälkeen ministeriö katsoo direktiivin 16 artiklan olevan toimeenpantu.

Helsingissä 3.6.2020

Elinkeinoministeri Mika Lintilä